

ŞİİR ATÖLYEM

ŞİİR NEDİR?

Şiir duygu, hayal ve düşüncelerin bir düzene bağlı olarak anlatılmasıdır. Şiiri düz yazıdan ayıran ölçü, mısra, uyak gibi unsurlar vardır.

Mısra (dize): Şiirin her bir sırasına verilen isimdir.

Ölçü (vezin): Şiirde dizelerin hece sayısına göre bir uyum içinde olmasıdır.

Uyak (kafiye): Şiirde dizelerin sonunda tekrarlanan ve aynı ahengi veren heceler veya aynı görevde olmayan ancak benzeşen seslerdir.

ŞAİR KİMDİR?

Şair şiir söyleyen ve duygularını yazıya döken kişidir. Şairler ilk çağlardan bu yana, yazdıkları mısralarında toplumun ortak duygu ve düşüncelerini yansıtmışlardır. Onlar kendi toplumlarında her zaman öncü olmuş, düşünen, güzel söz söyleyen ve sözü dinlenen kişiler olarak kabul edilmişlerdir. Etraflarındaki olayları bir sanatçının bakış açısıyla algırlarlar. Az kelimeyle çok şey söyledikleri şiirleri ile toplumun âdeta rehberi olur, toplumun aydınlanmasında ve çeşitli konularda farkındalık kazanmasında insanlara öncülük ederler.

Bu kitapta şiirlerini okuduğun Orhan Veli de Türkçe'nin en sevilen, şiirleri bilinen, usta şairlerinden biridir. Yukarıda tanımını yaptığımız, ölçü ve vezin kullanarak yazılan şiir anlayışına yepyeni bir soluk getirmiştir.

ORHAN VELİ'YE GÖRE ŞİİR NEDİR?

Orhan Veli'ye göre şiir her şeyden önce bir "söz söyleme sanatı"dır. Şair arkadaşları Oktay Rifat ve Melih Cevdet Anday'la şiire yeni bir anlayış getirmişlerdir. Bu anlayışa göre, şiir ölçü ve uyak olmadan da pekâlâ yazılabilir. Bu fikir başlangıçta herkese farklı ve garip geldiğinden "Garip" adını almıştır.

Orhan Veli şiirlerini sade sözcüklerle, yalın ve kimi zaman da esprili bir tarzda yazmış, konularını gündelik hayattan ve gündelik hayatta yaşanan hikâyelerden almıştır. Bu kitapta 17. yüzyıldan günümüze uzanan La Fontaine'nin masallarını kendine has söyleyiş biçimi ve şiirsel yapısıyla Türkçeye çevirmiştir.

FABL NEDİR?

Sonunda ders verme amacıyla yazılan, genellikle manzum öykülere **fabl** denir. Fablların kahramanları çoğunlukla hayvanlardır. Ama bu hayvanlar insanlar gibi düşünür, konuşur ve tıpkı insanlar gibi davranır. Fabllarda genellikle insanların hatalı olduğu yönler üzerinde fikirler ortaya konur. İnsanlar eleştirel yollarla anlatılır. Fikirler sonunda atasözü veya özdeyiş şeklinde sözlerle açıkça ortaya konur. Fabllar sayesinde iyi davranışlar olan özveri, yardımseverlik, iyi niyet gibi davranışlar övülür. La Fontaine dünyanın en ünlü fabl yazarlarından biridir. Türk edebiyatındaki ilk fabl örneği ise Harname'dir.

ŞİİR OKURKEN NELER HİSSEDERİZ?

Orhan Veli'nin aşağıdaki şiirini yüksek sesle okur musun? Okurken neler hissettin? Şiirin sana hissettirdiği duyguları kavram kutularına yazarak bizimle paylaşmaya ne dersin?

BİR DUYMA DA GÖR

Bir duyma da gürültüsünü
Dallarda çatırdayarak açılan fıstıkların,
Gör bak ne oluyorsun.
Bir duyma da gör şu yağan yağmuru;
Çalan çanı, konuşan insanı.
Bir duyma da kokusunu yosunların,
İstakozun, karidesin,
Denizden esen rüzgârın...

(Yaprak, 15.06.1949)

ŞİİRDE TEMA (ANA DUYGU) NEDİR?

Her eserin bir yazılış amacı vardır. Eserin yazılış amacına **tema** denir.

Şiirde işlenen duygular ve hayaller şiirin temasını oluşturur. Şiiri oluşturan her bölümün bir teması vardır. Bu temalar birleşerek şiirin ana temasını oluşturur.

ŞİİRDE TEMA NASIL BULUNUR?

Tema bir şiirde bir kelime ya da kelime grubuyla ifade edilir.

Şiirde temayı bulmak için öncelikle şiirin tamamına bakmalısın.

Şiirde en sık kullanılan kelime ya da kelime grubu tema olabilir. Örneğin, bir şiirde sürekli kuşlardan bahsedilmesi şiirin doğa sevgisi temasını işlediğini gösterebilir.

Şiirde temayı belirlememizi sağlayan yöntemlerden biri de başlığa bakmaktır. Bir şiirin başlığı o şiirin teması ile bağlantılı olabilir.

Aşağıdaki şiirlerin sende çağrıştırdığı duygulardan hareketle temasını (ana duygusunu) yazar mısın?

ARSLANLA FARE

Herkese saygı göstermeli elden geldikçe,
Umulmadık kimselerden fayda görür insan.
İşte bu gerçeği anlatan iki hikâye,
Daha nice bin hikâye arasında:

Pençesi dibinde bir arslanın,
Dalgınlıkla bir fare topraktan çıkıverdi.
Bu fırsatı kullanmadı sultanı ormanın;
Fareye dokunmayıp bir büyüklük gösterdi.
Bu iyiliği boşa gitti sanmayın sakın.
Kimin aklına gelir ki bir an,
Fareye işi düşer arslanın?
Ama o da bir gün dışarı çıktı ormandan.
Gitti, tutuldu bir ağa,
Ne çırpınma, ne kükreme... Kâr etmez
tuzığa.
Bay fare koştu; dişiyle arslanın ağını
Öyle bir kemirdi ki ağ söküldü nihayet.

Sabırla zamanın yaptığını
Ne kuvvet yapabilir, ne şiddet.

KURT TILKİDEN DAVACI

Bir kurt soyulduğunu iddia ediyordu.

Bir tilki vardı, komşusu, pek fena tanınan:

– “Malımı çalan mutlak bu tilkidir,” diyordu.

Maymunun önünde kuruldu divan.

Çıktılar ikisi de yargıcın huzuruna.

Doğrusu ya, bu kadar muammalı

Bir dava görmemişti maymun, maymun olalı;

Terden bunalıyordu adalet yatağında.

Durmadan bağırdı, çağırıldı,

Söylenildi, kızıldı, haykırıldı.

Nihayet hükmünü bildirdi başkan:

– “Çoktan beri tanırım, dedi, ikinizi de;

Cezalandırdım sizi de, sizi de;

Kurt iftira ediyor, bir şeyi çalınmadan;

Bay tilkiye gelince, odur bu malı çalan.”

Maymun şunu anlatmak istemişti fikrince:

Boşa gitmez kötüye bir ceza verilince.

• serçe • ağaç • güvercin • ilkbahar

Yukarıdaki anahtar kelimeleri kullanarak bir fabl yazmaya ne dersin?

Aşağıdaki çizimi incele ve sana hissettirdiği duygulardan yola çıkarak bir şiir yaz bakalım.
